

Pensioenvormen ter discussie

Het Centraal Planbureau (CPB) en Netspar willen met een gezamenlijke publicatie een bijdrage leveren aan de pensioendiscussie voor de komende jaren.

De gezamenlijke publicatie bevat een analyse van de knelpunten van het huidige stelsel van collectieve pensioenen en draagt informatie aan voor het debat over de toekomst van het pensioenstelsel in Nederland.

Aanpassing pensioenstelsel

Het kabinet heeft de aanzet gegeven tot een discussie over mogelijke aanpassingen van het pensioenstelsel, mede vanwege veranderingen op de arbeidsmarkt en in de demografie en toenemende individualisering. De discussie gaat over meerdere thema's.

- Hoe worden risico's verdeeld;
- bieden individuele potjes of een gezamenlijke pot meer uitzicht op een goed pensioen?
- Is er binnen het pensioenstelsel meer keuzevrijheid en maatwerk nodig, of niet?
- Is het pensioenstelsel voldoende transparant, spoort de waarde van de verwachte pensioenen wel voldoende met de betaalde premie?

De gezamenlijke publicatie van CPB en Netspar maakt geen keuze voor het ene of andere stelsel, maar draagt bouwstenen aan voor een geïnformeerd debat over de toekomst van het pensioenstelsel.

Observaties

Collectieve contracten hebben in potentie meerwaarde boven individueel gerichte regelingen, vanwege de mogelijkheid om schokken te delen met toekomstige generaties. Hierdoor kan in collectieve contracten meer beleggingsrisico worden genomen. Ook kunnen collectieve contracten in potentie beter omgaan met schokken in inflatie of de algemene levensverwachting.

De mogelijkheden voor risicodeling binnen collectieve pensioencontracten zijn echter verminderd vanwege vergrijzing en toenemende flexibiliteit van de arbeidsmarkt. De welvaartswinst van risicodeling met toekomstige generaties wordt nu geschat op minder dan 1 procent van de consumptie.

Risico's pensioen

De risico's komen steeds meer bij de deelnemers te liggen, ook de gepensioneerden. De verschillen tussen collectieve regelingen en individuele regelingen met 'eigen potjes' nemen daardoor af.

Het risicomanagement wint aan belang. Dit vereist zorgvuldige afweging welke risico's collectief gedeeld worden en welke individueel gedragen worden of afgedekt worden via de markt.

Bij meer keuzevrijheid en maatwerk kunnen pensioenen beter afgestemd worden op de persoonlijke situatie van de deelnemers, maar verkeerde keuzes zijn kostbaar in termen van welvaart. Grenzen aan keuzevrijheid en goede standaardopties kunnen helpen om verkeerde keuzes te voorkomen.

Toenemende arbeidsmobiliteit en behoefte aan eigen regie vragen om meer flexibiliteit in pensioenen. Goede aansluiting tussen inleg en verwacht pensioen is daarbij belangrijk. Afschaffing van de doorsneesystematiek kan deze aansluiting versterken.

Verbeteringsmogelijkheden

Er zijn meerdere manieren om het pensioenstelsel te verbeteren. Het is mogelijk om de huidige collectieve regelingen te versterken door de mogelijkheden voor risicodeling beter te benutten, de aansluiting bij de individuele voorkeuren te verbeteren, de transparantie te vergroten en/of de onbedoelde herverdeling te verminderen door introductie van degressieve opbouw.

Het is ook mogelijk om naar een meer individueel gericht stelsel met 'eigen potjes' over te gaan, met een verplichting om te sparen voor het pensioen, met gerichte verdeling van risico's over het leven en flexibiliteit voor afstemming op de individuele voorkeuren en omstandigheden.